

“fat zətn v birbaa Allah-Taalaya mxsusdur” Hac İham İyev”

Allah yanında hd-peyman sahibi olmaq, Allahın razln clb etmk v zlm kimi gnahlardan uzaqlamaq”

“fat olunman vacib rtrindndir

Qurani-Krimd “fat”-i sübut edck ayr varm? slam alimlrinin
?bu bard nzriysi ndir

Müslmanlar daha çox maraqlandran bu suallara ilahiyyatç
alim, **Azərbaycan slam Partiyasnn sdr vzi Hac İham İyevin** cavablarn tqdim
.edirik

gr sualn birinci hissini bir cüml il cavablandрмаq istsk, “bli,
.Qurani-Krimd “fat”-i sübut edn ayr var” dey bilrik

Qurani-Krim müxtlif surld, müxtlif münasibtlrl bir çox
ayld fat mslsin aydnlq gtirib. Bu ayld yekun mqsdini ld etmk
üçün onlar bir-birinin knarna qoyub, birlikd nqr alaraq tfsir
etmk lazmdr. gr bu ayr biri digrinin kömyil tfsir olunsa, fat bhsinin
bütün müküllri çox aydn surtd hllini taparaq bu
zmind veriln suallarn hams layiqinc cavablandrlar. Bu qisim ayr birlikd tfsir
olmadna gör bir çox übhlr sbb olmur. Bu, o insanlarn
tqsiridir ki, hmin ayr - bilrkdn v ya bilmyrkdn ayr - ayrldqda tfsir etmy
çalaraq fat mslsini hll etmk istmilr. Ya da hqiqtn bzilri bu ayldn bir-ikisini
seçmkd v öz mqsdlni sübut etmkd sui-niyytlri var. Hr halda
“fat” mslsin aid olan ayldn hr biri bir hfdi tqib etdiyini gör
:onlar bir neç dsty bölmk mümkündür

FAT NHY EDN AYLR .1

a) “fat ednlrin fati onlara fayda vermz.”
.((“Müddssir” sursi, ay 48

Bu aydn vlki ayr nqr saldqda mlum olur ki, bu ay kafirlrin barsinddir. Yni o xslr
ki, Qiyamt gününü tkzib edib, namaz qlmayb, miskinlr itam
vermyibl. O xslr ki, Allaha, Allahın Rsuluna (s) v Onun nazil etdiy smavi
kitablara arxa çevirmkl Allahla olan bütün laqlrini pozublar.
Mhz bu insanlar fat mrhmtindn mhrum olacaqlar. Bu ayd bir dst insanlarn
barsind fati tmamn nfy etmsin baxmayaraq, ayd zikr olunan
“afein” (fat ednlr) klmsin v “fma tnfuhum” (fat
ednlrin fati onlara fayda vermz) cümlsin diqqt etdikd mlum olur ki, o
gün fat ednlr d, fat olunanlar da olacaq. Odur ki, bu ay fati nfy edn ayldn
.hesab olunsa bel, lakin dolays yolla fatin olacan sübut edir

b) Qorxun o gündn ki, (Allahın izni v kömyi olmaynca) heç ks
heç ksin karna gl bilmsin (heç ks heç ks öz mlndn bir
ey ver bilmsin), heç ksdn fat qbul olunmasn, heç ksdn
(günahlarnn tmizlnib zabdan xilas olmas üçün) fidy
(vz) alınmasn v onlara (günahkarlara) heç bir kömk
(göstiril bilmsin! (“Bqr” sursi, ay 48

Bu ayd Allah-Taala Yhud qovmün xitab edr. Nhydn mqsd, onlarn nqrind
olan fati nhy etmkdir. Onlar “Biz peymlrlin övladlaryq. cdadlarmz
bizi fat edcklr” dey söylyirdir. Bu shv düünc, onlarn

cinayt, günaha mürtekb olmalarna v vacibi vziflrini trk etmlrin sbb olmur. Allah-Taala onlarn bu xam fikirlrinin üstündn qrmz xtt .¸krk onlar bu nüv fatdn mhrum edcyini bildirir

FATN ALLAHA MXSUS OLDUUNU BLDRN AYLR .2

a) “Güylri, yeri v onlarn arasndaklar alt gün xlg edn, sonar ri yaradb hükmü altna alan Allahdr. Sizin Ondan baqa he¸ bir haminiz v fat edniniz yoxdur. Mgr üyüd-nsiht etmycksiniz?” .((“Scd” sursi, ay 4

Aynin vvlind güylrin v yerin xilqtin v Allahn mütlq hakimiytin iar etdikdn sonar buyurur: “Sizin Ondan baqa he¸ bir haminiz v fat edniniz yoxdur.” Xaliq d Odur v almd tk bir hükm edn d Odur. Ona gür d vilayt v fat mqam Ona mxsusdur. Bellikl, fat mqam zatn bu almi xlg edib v tdbir edn mxsusdur. gr peymbrlrdn v onlarn caniinlrindn kims fatetm mqamna nail olursa übhsiz ki, bu mqam Allahn trfindn ona verilir. Nec ki, .hakimiyt v hidayt etm mqam onlara Allah trfindn ta olunmur

b) Bütlri üz fat¸ilri hesab edn bütprstlrin batil qidlrin cavab olaraq buyurur: “De ki: Bütün fat yaln Allaha ;mxsusdur.”

Sonra bunun sbbini bel izah edir: “¸ünki güylrin v yerin hakimiyti Ona mxsusdur. Sonra siz (qiyamt günü) Onun hüzuruna qaytarlacaqsnz!” (“Zümr” sursi, ay .(44

Bu dst aylr bütlrdn fat slahiyytini nhy edir. Cahil rblr bütlr ibadt edrk bel güman edirdir ki, bütlr onlar fat edcklr. Allah-Taala onlarn bu qeyri-shih qidlrin cavab verrk bildirir ki, günahkarlar fv edib, onlara fat¸i ola bilck xs grk bütün kainatn xaliqi v maliki olsun. Vücudlarn ondan alb v yenidn ona doru qaytsnlar. Odur ki, bu qisimd olan aylr Allah-Taalann, fatin sl sahibi olduunu byan edir. Bu aylrdn mlum olur ki, fat .zatn v birbaa Allah-Taalaya mxsusdur

ALLAHIN ZNYL BAQALARININ FAT ETMSN BYAN EDN AYLR .3

.Bu qisim aylr hqiqtd ikinci qisimd olan aylri tamamlayr

a) “Bqr” sussinin 255-ci (aytl-kürsü) aysind bütün kainatn, güylrin v yerin qyyumluunu, malikiyytini Allah-Taalaya ixtisas verdikdn sonar buyurur: “Allahn hüzürunda ;Onun izni olmadan kim fat ed bilr?!”

Odur ki, qiyamt günü peymbrlr, üvliyalr, fat ednlr fat ü¸ün izni mhz Allah-Taaladan ksb edcklr. übhsiz ki, Allahn izni hikmt, hesab-kitab üzrdir. gr bir nfr fat olunmaa layiq deyils, onu fat etmk ü¸ün izn verilmyck. Bellikl d, “Allahn drgahnda fat edck” bhansiyl bütlr sitayi edn bütprstlrin batil .qidlrinin üstündn qrmz xtt ¸kilir

b) Bu mnan ikinci ayd baqa surtd byan edrk buyurur: “O gün Rhmann izin verdiyi v süz danmana raz olduu kslrdn baqa he¸ .(kimin fati fayda vermz!” (“Taha” sursi, ay 109

Bu ay qiyamt günü Allahn iznil fatin olmasna a¸q-aydn bir

FAT OLUNANLARIN RTLRN BYAN EDN AYLR .4

a) Allahn raz qald xslr fat olunacaqlar: “…Onlar yaln (Allahn) raz oldu (izin verdiyi) kslrdn ötrü fat ed bilr…” ((“nbiya” sursi, ay 28

b) Zalmlar fatdn mhrumdur: (“…(Qiyamt günü) zalmlarn n bir dostu, n d sözü keçn bir fatçisi olar!” ((“afir” sursi, ay 18

hli-sünnin görkml alimlrindn olan Fxri-Razi öz tfsirind bu ayd “zalmlar” dan mqsd kafirlin olduunu byan edir. (“Tfsirul- (kbir”, 27-ci cild, sh: 50

Hmcinin hli-sünnin digr görkml alimi llam Alusi “Ruhul- mani” kitabnda bu tfsiri qbul etmidi

.c) Allah yannda hd-peyman olanlar fat olunacaqlar

ldquo;Mrym” sursinin 87-ci aysind Qiyamt günü & günahkarlarn chnm qovulduqlarna iar etdikdn sonar buyurur: “Rhmandan hd alm kslr istisna olmaqla, qalanlar (kafir) fat etmy qadir ;olmazlar.”

Bundan vvlki aylri nqr aldqda mlum olur ki, bu aydn mqsd fat olunanlardr v Allah-Taala onlarn fat olunmalar üçün öncdn rt byan .edir

Bu ayd hd-peymandan mqsd Allaha iman gtirmk, onun vhdaniyytin iqrar etmk, peymbrlri tsdiq edib övsiyann vilaytini qbul etmkdir. Bzilri buna mli-salehi d lav edibl. Bllikl d, Allah yannda hd-peyman sahibi olmaq, Allahn razln clb etmk v zülm kimi günahlardan uzaqlamaq fat olunman vacib .rtlrindndir

Ntic

gr fat aylri bir-birinin knarnda mnalandrlsalar mlum olar ki, fat slam mntiqind qeydsiz, rtsiz deyil. Hm fat ednin v hm d fat olunann özün mxsus rtlri vardr. Habel hm fat edn etdiyi fati Allahn icazsi v izniyl edck v hm d fat olunan Allann izni v icazsiyl fat olunacaq. Odur ki, gr biri peymbrin zövcsi olsa da bel, amma Allahn icazsini ld ed bilck rtlri ksb etms Qiyamt günü fat olunmaqdan mhrum olacaq. Nec ki, Nuh peymbrl Lut peymbrin zövclri onlara xyant etdiklrin gör fatdn mhrum olacaqlar. Bu haqda “Thrim” sursinin 10-cu aysind oxuyuruq: “...Onlar rlrin xyant etdir v (Nuhla Lut) onlar Allahn zabndan heç vchl qurtara bilmdir. Onlara: “Baqalar il birlikd siz ikiniz d Chnm girin!” - ;deyildi.”

Amma alimlrin nzriyysin glinc is, bunu demk lazmdr ki, fatin tfrüatnda ixtilaf nriyylr olsa da bel, sl msld heç ks ixtilaf etmyib. Ham Qiyamt .günü fatin olacan qbul edib

Bu mqamda i v hli-sünn mzhblrinin böyük v görkml :alimlrinin mülahizlrini nql edirik

bu Mnsur Maturidi “nbiya” sursinin 280-c aysin tfsirind deyir: (1

«Bu ay slamda mqbul fat iardir.» (Tvilu hlüs-
(sünnh”, sh: 148

Tacud-Din bubkr Klabazi deyir: «Bütün alimlrin nzri budur (2
ki, fat bard Allahn v hmçinin rvaytlrd deyilnrlin hamsna iqrar etmk
;vacibdir.»

(«t-trifu limzhbi hlit-tsvvüf”, sh: 54-55&)

eyx Tusi deyir: «Biz amiynnin qidsin sasn fat (Allahdan sonra) Peymbr (3
(s), Hzrtin bir çox shablrin, msum imamlarn hamsna v hmçinin bir
çox mli-saleh möminlr mxsusdur.» («t-tibyan”,
(1-ci cild, sh: 213-214

bu Hfz Nsfi deyir: «Peymbrlrin v slam ümmtinin gözl (4
insanlarnn böyük günah sahiblrini fat etmlri müstfiz
(rvaytlrl sübut olmur.» («l-qaidun-Nsfiyy”, 148

Qazi yaz ibn Musa deyir: «hli-sünn mzhbi qln fatin caiz olmasn (5
deyir v açq-aydn aylr, rvaytlr fatin olacan sübut edir.»
(«Nvvi”, Shihi Müslümün rhind, sh: 35

Qazi Beyzavi «Bqr” sirsinin 48-ci aysin tfsirind deyir: (6
”Bzilri bu aydn böyük günah sahiblrinin fat
olunmayacaqlarna bir sübut kimi istifad edirlr. Amma bunu bilmk lazmdr
ki, bu ay kafirlr mxsusdur. Çünki bir çox aylr, rvaytlr fatin
(olacan sübut edir.» («nvarut-tnzil”, 1-ci cild, sh: 152

Nizamud-Din Quçi deyir: «Müslmanlar ”...Ola bilsin (7
ki, Rbbin sni (qiyamt günü ham trfindn) bynilib trflnn bir mqama
nail etsin.» («isra”-79)- aysin saslanaraq fatin olacana
(ittifaq ediblr.» («rhi-tcrid”, sh: 501

rni yazr: «Qiyamt günü Peymbr ilk fat ednlrdn biri (8
(olacaq.» («l-yvaqit vl-cvahir”, 2-ci cild, sh: 170

llam Mclisi yazr: «fatin slam dininin zruriyytndn olmasnda (9
müslmanlar arasnda heç bir ixtilaf yoxdur. Qiyamt günü
Peymbr (s) öz ümmtini v hmçinin keçmi ümmtlri
(fat edck.» («Biharul-nvar”, 8-ci cild, sh: 29

Mühmd ibn bdul-Vhhab deyir: «slam Peymbrinin (s), digr (10
peymbrlrin, mlklrln, övliyann v uaqlarn fat etmlri rvaytlrd sübut olmu
(msllrdndir...” («l- hdiyytus-sniyy”, sh: 42

slam alimlrinin nzriyysin v bu zmind olan aylr trafl nwr salb diqqt etdikd mlum
olur ki, müriklrin v bütpstlrin intizarnda olduqlar fati rdd edn aylri ld
bayraq edrk fat mslsini slama zid olan bir qid kimi qlm vermk, slam dinindn
geni mlumat olmayan insanlar haqq yoldan sapndrmaqdr. gr Allahn iznil
Peymbrin (s) v digr slahiyytli xslrin qiyamt günü fat edcklrin tkid
olunursa, möminlrin d öz fat olunmalarn istmyin heç bir eybi
!yoxdur

/slaminSesi/